Σαμάρας στην Κρατική Ορχήστρα

Του Φοίβου Ανωγειανάκη

Για μας το κέντρο του βάρους στη συμφωνική της Δευτέρας, δεν ήταν ούτε ο Ντεμπυσύ ούτε ο Ρίμσκυ Κόρσακοφ («Πρελούντιο στο απόγευμα ενός Φαύνου» και «Σεχεραζάτ», αντίστοιχα). Αλλά τα «Επινίκεια» του Σπύρου Σαμάρα. Κι αυτό όχι βέβαια γιατί παραγνωρίζουμε το μέγεθος των δυο μεγάλων Ντεμπυσύ και Κόρσακοφ, αλλά γιατί η «Κρατική» παρουσίασε ένα ελληνικό έργο, σε πρώτη εκτέλεση. Έργο γραμμένο τώρα και πάνω από μισό αιώνα και φέρει την υπογραφή Σαμάρας. Κι ας έχει αδυναμίες ο λυρικός αυτός κύκλος για φωνή και ορχήστρα, σε στίχους Γεωργίου Δροσίνη. Αδυναμίες που ξεκινούν από αυτή την ίδια την έμπνευση: αναιμική, αδύναμη για το ανάστημα ενός Σαμάρα, που λες και τον έγραψε «κατά παραγγελία», σαν ένα καθήκον. Η παρουσίασή του ωστόσο, προσδίδει κύρος στους καλλιτεχνικούς στόχους της «Κρατικής» απέναντι στην ελληνική μουσική δημιουργία, και τιμά οπωσδήποτε τον «ανάδοχο» μαέστρο Βύρωνα Φιδετζή, που είχε την πρωτοβουλία.

Η εκτέλεση — αν δεν ατύχησε — δεν ήταν ωστόσο αυτή που μπορούσε να είναι. Σωστή η επιλογή της μέτζο Κικής Μορφονιού, που δε μας έπεισε όμως ότι της δόθηκε ο καιρός να μελετήσει με άνεση τα τραγούδια του Δροσίνη. Η εκτέλεση απλώς απέδωσε το σκελετό της μουσικής του Σαμάρα. Η άρθρωση, μόλις κατανοητή, άφηνε πολλά, πάρα πολλά κενά στον ακροατή. Περισσότερο όμως ενόχλησε η έλλειψη πλαστικότητας στη φράση και συνεργασίας με την ορχήστρα. Ανάλογες αδυναμίες είχε και η συνοδεία, που καταδυνάστεψε κυριολεκτικά, όχι λίγες φορές, το φωνητικό μέρος. Γιατί τέτοιο βάρος και ένταση;

Στα δυο άλλα έργα, «Φαύνο» και «Σεχεραζάτ», η ορχήστρα ακολούθησε το ίδιο κλίμα έντασης και ρητορείας. Μάταια περιμέναμε στο πρώτο κάποιες αποχρώσεις — κοινός τόπος σ' όλες τις εκτελέσεις — κάποια ευλυγισία και ατμόσφαιρα στα σόλι. Το ίδιο και στο δεύτερο, τη «Σεχεραζάτ», όπου οι χρωματικές (ορχηστρικές) αντιθέσεις είχαν μεταβληθεί σε διαφορές ποσότητας (πιάνου και φόρτε) αντί ποιότητας (διαφορετικών χρωμάτων). «Παλλάς», 14.4.86.

Η «Καμεράτα» με τον Η. Βουδούρη

Για άλλη μια φορά η «Ελληνική Καμεράτα», που ιδρύθηκε το 1979 από τον βιολιστή και παιδαγωγό Μιχάλη Σέμση, αναταράζει την ηρεμία της μουσικής μας ζωής.

Η προηγούμενη εμφάνισή της, στις 20 του περασμένου Φεβρουαρίου, μας είχε δώσει την ευκαιρία να παρακολουθήσουμε σε ζωντανή εκτέλεση ένα πρόγραμμα προκλασικής και κλασικής μουσικής, ό,τι ακριβώς απουσιάζει από τα προγράμματα της «Κρατικής». Τη μουσική δηλαδή που αποτελεί τον κεντρικό πυρήνα στον ετήσιο προγραμματισμό όλων γενικά των μουσικών συγκροτημάτων της Ευρώπης.

Και αυτή τη φορά — ευτυχώς — το πρόγραμμα ήταν αφιερωμένο στην προκλασική και κλασική μουσική, με εναρκτήριο έργο τη «Σουίτα Χόλμπεργκ» για έγχορδα, του Γκρηγκ «σε παλιό ύφος». Επικεφαλής ο Ηλίας Βουδούρης (με σπουδές στη Μουσική Ακαδημία του Δ. Βερολίνου) γνωστός μας μόνον από μια διεύθυνση παράστασης στη Λυρική Σκηνή της Αθήνας.

Η διεύθυνσή του ήταν άνετη, «ελεγχόμενη» και καθαρή, γενικά, για τους συνεργάτες του. Το τελευταίο αυτό, η καθαρότητα, είναι ιδιαίτερα σημαντικό όταν απευθύνεται σε νέους, εκκολαπτόμενους μουσικούς για ορχηστρικά σύνολα.

Τόσο ο Γκρηγκ όσο και η Συμφωνία αρ. 64 του Χάυντν ήταν πειστικές ως ύφος. Μ' ένα έμπειρο ωστόσο επαγγελματικό συγκρότημα, και με τις ίδιες δοκιμές θα είχαμε ασφαλώς πολύ καλύτερα αποτελέσματα. Στην περίπτωση της «Καμεράτας» ήταν φανερή η ανάγκη περισσότερων δοκιμών. Πρώτα για την τονική ακρίβεια. Κι έπειτα, προπαντός, για μια καλύτερη ηχητική και πλαστικότερη φράση, ιδιαίτερα στα αργά μέρη. Όπως π.χ. το Λάργκο της Συμφωνίας, που δεν υπερβάλλουμε αν πούμε ότι «διαλύθηκε» εκφραστικά. Αντίθετα, τα δυο ακραία γρήγορα μέρη είχαν νεύρο, συνοχή και άνετη ροή.

Το Κοντσέρτο για δυο πιάνα σε ντο ελ. του Μπαχ, με τους Γιάννη και Ανθούλα Παπαδοπούλου, μόνον ως αξιοπρεπή ανάγνωση μπορούμε να το δεχτούμε. Παίζεται όμως σήμερα ο Μπαχ και μάλιστα ο πυκνός Μπαχ αυτού του Κοντσέρτου, με τέτοιο «αδιάφορο», ισοπεδωμένο τρόπο; Απλώς με αλλαγές φόρτε και πιάνο; «Παλλάς», 17.4.86.

Υ.Γ. Άρχισαν πάλι τα τυπογραφικά λάθη στο πρόγραμμα της «Κρατικής». Εμείς έχουμε υπομονή.